Een nest vol ooievaars

Voorleesgedicht met taalactiviteiten

Inhoud in het kort

Voorleesgedicht waarbij kinderen kennismaken met begrippen rond een thema en deze leren toepassen in een eigen verhaal. Het thema is de voortplanting van de ooievaar – van het bouwen van het nest tot het uitvliegen van de jongen.

Voorbereiding

Kopieer en knip het lesmateriaal van tevoren: woordkaarten, prints van de dichtcoupletten. Het is handig om de woordkaarten te lamineren voor hergebruik.

Materiaal:

- Woordkaarten (alleen het blad met het woord "rood" erop in kleur printen)
- Prints van coupletten van het gedicht
- Papier
- Potloden
- Groot vel papier voor aan de muur (voor de woordschema's)

Lesduur: 30 minuten voor alleen het gedicht; met activiteiten: 60 minuten. Met de woordkaarten en het gedicht kun je ook een aantal verschillende lessen van 30 minuten geven.

Leerdoelen:

- Kerndoelen: **1** (informatie verwerven uit gesproken taal), **2** (zich uitdrukken naar vorm en inhoud), **40** (functioneren van dieren in hun leefomgeving, eigenschappen van verschillende diersoorten), **41** (bouw van planten, dieren en mensen, de vorm en functie van hun onderdelen).
- 21ste eeuwse vaardigheden: communiceren, informatievaardigheden, creatief denken
- Vaardigheden OOL: waarnemen

Lesdoelen:

- Leerlingen koppelen biologische begrippen aan beelden
- Leerlingen passen de nieuw geleerde begrippen toe in een eigen verhaal
- Leerlingen leren over voortplanting bij vogels, in het bijzonder de ooievaar

Vogelbescherming NEDERLAND

Onderdeel van lesmateriaal Vogels algemeen. Overname en dupliceren van dit materiaal is alleen toegestaan voor educatieve en niet-commerciële doeleinden en alleen als het materiaal is voorzien van een bronvermelding. © Vogelbescherming Nederland

Verloop van de les

Introductie

Inventariseer klassikaal de kennis die kinderen over vogels hebben. Vraag ze dingen te noemen die vogels eten. Kijk met de klas naar het ooievaarsnest op de webcam van Beleef de Lente (zie Bronnen). Wat zien ze?

Bekijk en bespreek met de klas de woordkaarten over de ooievaar. Deel de kaarten uit en lees het verhaal in dichtvorm voor. Vraag de kinderen hun woordkaart op te steken als zij het woord op hun kaart horen. Kies een of enkele coupletten van het gedicht en laat de kinderen er taaltekeningen (zie uitleg verderop) bij maken. Leg alle woordkaarten weer bij elkaar en maak er woordschema's van. Allerlei woordschema's zijn mogelijk: woordtrap, woordparaplu of woordspin (zie uitleg verderop). Verzin met elkaar rijmwoorden bij de woordkaarten. Maak met de klas zelf een verhaal met de kaarten.

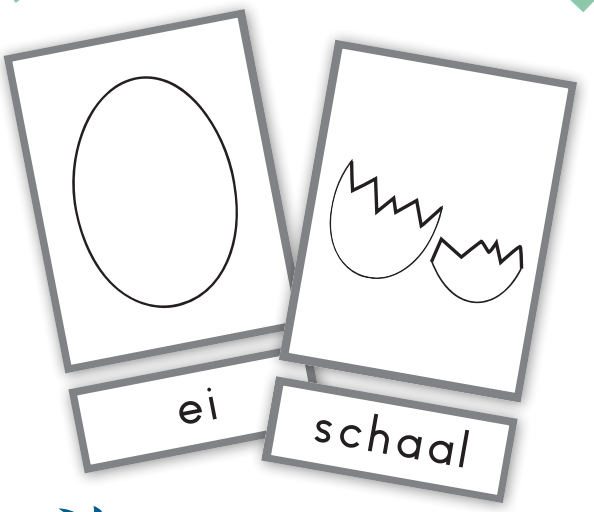

Opdrachten

1. **Woordkaarten benoemen**: Bekijk in een kring één voor één de woordkaarten. Vraag de kinderen de kaarten te benoemen. Vertel bij elke kaart wat de relatie is met de ooievaar (uiterlijk, voedsel, voortplanting etcetera). Draai het daarna om: leg de kaarten neer en vraag bijvoorbeeld naar het eten van de ooievaar. Laat de kinderen kaarten aanwijzen en in groepjes bij elkaar leggen. Deze opdracht kun je kort ter introductie van het gedicht (2) of uitgebreid uitvoeren (eventueel in combinatie met de woordschema's van 4).

2. **Gedicht voorlezen:** Geef alle kinderen een eigen woordkaart en vraag ze hun kaart op te steken als ze het woord op hun kaart horen. Lees het gedicht voor. Van alle vetgedrukte woorden is er een woordkaart. Het gedicht heeft een strak metrum zodat je het ritmisch kunt voorlezen, als een lied. Je kunt er ook een melodie bij verzinnen. Opmerking bij het gedicht: er komt een kuiken in voor dat doodgaat. Bijna elk jaar gaat er wel een kuiken dood voor de webcams van Beleef de Lente. Dat is misschien verdrietig voor de kinderen. Je kunt dit inleiden en uitleggen dat het normaal is in de natuur: er worden meestal meer kuikens geboren dan de ouders kunnen voeren, alleen de sterkste overleven. Als alle ouders ieder jaar vier jongen zouden grootbrengen, dan zouden er heel snel steeds meer ooievaars komen, etc. Je kunt ook de twee betreffende coupletten weglaten (de cursief gedrukte coupletten) en het couplet erna beginnen met de zin tussen haakjes: "De kuikens alle vier gezond".

3. **Taaltekenen:** Kies een couplet van het gedicht (voor elk kind hetzelfde of voor elk kind een ander), kopieer het couplet en laat elk kind het op zijn vel tekenpapier plakken. Laat de kinderen er vervolgens taaltekeningen bij maken. Ze tekenen associatief datgene waar ze aan denken bij deze tekst. Vraag door over de tekening van het kind en schrijf de antwoorden erbij.

Vogelbescherming NEDERLAND

Onderdeel van lesmateriaal Vogels algemeen. Overname en dupliceren van dit materiaal is alleen toegestaan voor educatieve en niet-commerciële doeleinden en alleen als het materiaal is voorzien van een bronvermelding. © Vogelbescherming Nederland

4. **Woordschema's maken:** Leg alle woordkaarten bij elkaar en maak er woordschema's mee. Allerlei woordschema's zijn mogelijk:

- woordtrap (ei – kuiken – ooievaar; de woordkaarten met de getallen);
- woordparaplu's (bijvoorbeeld het eten van de ooievaar: kikker, muis, mol, regenworm, tor, sprinkhaan; de kleuren van de ooievaar: wit, zwart, rood, grijs van kuiken; onderdelen van de ooievaar: veer, vleugel, snavel);
- woordspin: plak de ooievaar in het midden en verzamel er woorden omheen.

5. **Rijmwoorden verzinnen:** Pak een woordkaart en noem er zelf een rijmwoord bij. Vraag de kinderen of zij rijmwoorden weten. Voorbeelden van woordkaarten met eenvoudige rijmwoorden zijn:
Ooievaar: paar – zwaar – haar – jaar
Ei: blij – jij – mei – hij
Gras: plas – kras
Tak: krak – slak
Muis: thuis – pluis – kruis
Mol: drol – vol
Veer: beer – meer – keer
Rood: poot – groot – dood
Vier: dier – mier

Aansluitend lesmateriaal:

- Onderzoeksblad 'eieren en kuikens'.
  De leerlingen ontdekken hoe vogels kuikens krijgen. Met behulp van de filmpjes van Beleef de Lente leren ze over verschillende eieren, broeden en kuikens.
- Les 'Maak een Beleef de Lente-logboek' (groep 3-4): Leerlingen volgen het ooievaarsnest en houden bij wat er gebeurt: wanneer wordt het eerste ei gelegd? Hoeveel jongen vliegen er uit?

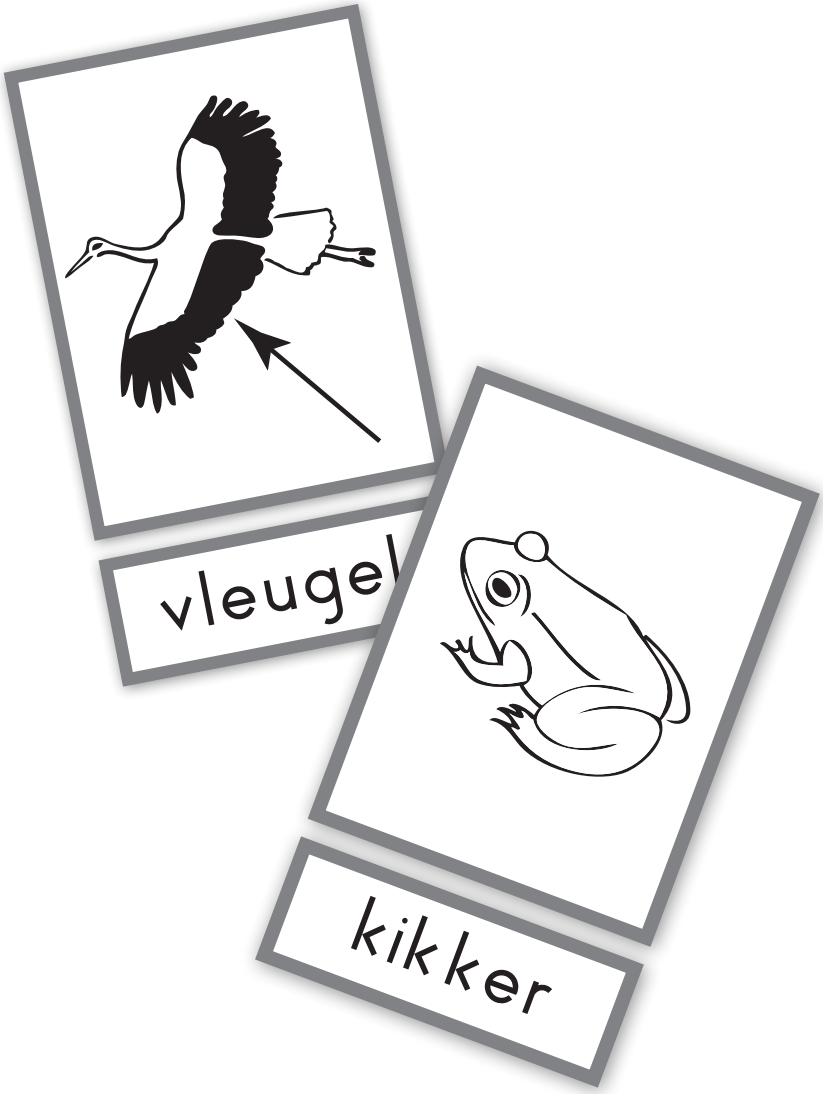

Bronnen:

- Voor filmpjes: website Beleef de Lente. Behalve live webcambeelden en filmpjes vind je hier ook informatie over de ooievaar.

Onderdeel van lesmateriaal Vogels algemeen. Overname en dupliceren van dit materiaal is alleen toegestaan voor educatieve en niet-commerciële doeleinden en alleen als het materiaal is voorzien van een bronvermelding. © Vogelbescherming Nederland

Voorleesgedicht

Een nest vol ooievaars

Een **ooievaar** staat op het dak
te slapen op één poot.
Zijn **veren**kleed
is **wit** met **zwart**,
zijn **snavel** lang en **rood**.

Geklepper wekt de **ooievaar**,
een vrouwtje roept hem luid.
Zij wil een kind,
hij wil een kind.
Zij is zijn mooie bruid.

Tezamen bouwen zij een **nest**
met **tak**ken en met **gras**.
Daar in de wei,
hoog op een **paal**,
vlakbij een waterplas.

De vrouw zit op het **tak**ken**nest**
en legt haar **eerste ei**.
Het is vrij groot
met **witte schaal**.
De **ooievaars** zijn blij.

De **tweede** komt een dag erna,
het is een heel gezwoeg.
Maar na een week
zijn het er **vier**.
Dat vinden zij genoeg.

Dan broeden ze de **eitjes** uit,
Ze doen dat om de beurt.
Het duurt zowat
een week of **vijf**,
en dan is het gebeurd.

Het **kuiken** breekt zijn eier**schaal**
Met een speciale tand.
Hij heeft **wit** dons,
een **grijze** bek
en past zo in je hand.

Gelukkig is hij hongerig
en eet de hele tijd.
Een **sprinkhaan** of
een **regenworm**,
dat lust hij als ontbijt.

De ouders brengen ieder uur
te eten voor hun kind.
En voor zijn broer,
of grote zus,
of wie het snel verslindt.

De **kuikens** groeien dus als kool,
een hongerig gezin.
Twee **kikkers**, **mol**,
een vette **muis**
gaan er in één keer in.

Maar stukjes **bot** en plukjes haar,
het schildje van een **tor**:
dat braakt hij uit,
als balletje.
Want dat verteert niet, hoor!

En poepen gaat over de rand,
zo wordt het nest niet vies.
Hij kruipt opzij
en hupsakee
daar gaat de poep en pies.

Er komen **veren** door het dons,
die **veren** groeien hard.
Stralend **wit**
van kop tot staart,
de vleugels **wit** met **zwárt**.

De een is groot, de ander klein,
dat valt nu best wel op.
Niet elk jong eet
dus evenveel,
één loopt er achterop.

Het **kuiken** dat als laatste kwam
heeft grote hongersnood.
Hij is te klein,
Heeft weinig kracht,
en daarom gaat hij dood.

De rest is alle drie gezond, of
(De kuikens alle vier gezond)
zij kunnen nu al staan.
Ze oefenen
met flapperen:
hun **vleugels** openslaan.

Dan komen **wind** en **regenbui**,
wat hebben ze het koud!
Maar pappa speelt
voor paraplu
die **vleugels** openvouwt.

De **kuikens** zitten hoog en droog,
al is het eng, dat wel.
De **wind** die blaast
hen heen en weer.
Ga liggen **wind**, en snel!

Eén strekt zich uit en klappert
wild,
zo wordt hij sterk en knap.
Hij springt omhoog
en zweeft een tel.
Dan landt hij met een klap.

Na vele weken oefenen
krijgt **ooievaar** zijn zin:
hij springt en vliegt
geheel niet bang
de wijde wereld in.

Tekst en beeld: Marisa Stoffers

Vogelbescherming NEDERLAND

Onderdeel van lesmateriaal Vogels algemeen. Overname en dupliceren van dit materiaal is alleen toegestaan voor educatieve en niet-commerciële doeleinden en alleen als het materiaal is voorzien van een bronvermelding. © Vogelbescherming Nederland

Knipblad

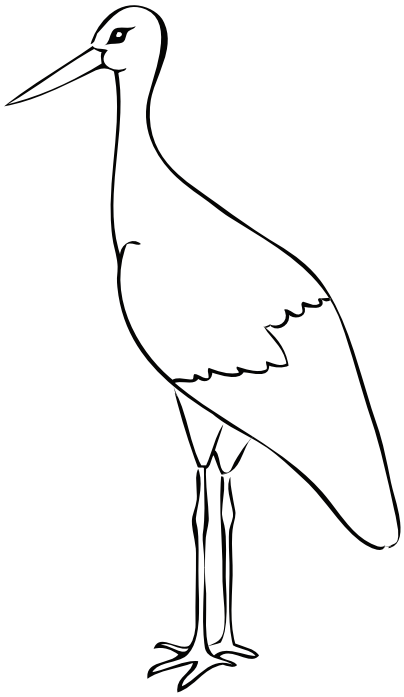

ooievaar

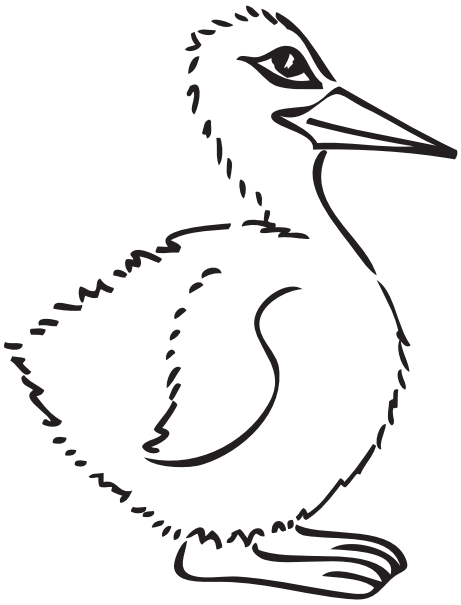

kuiken

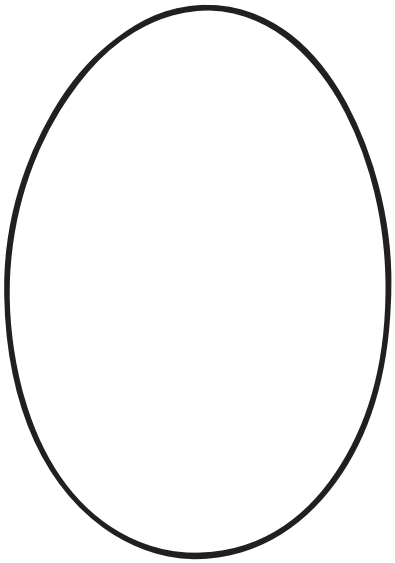

ei

schaal

Knipblad

gras

tak

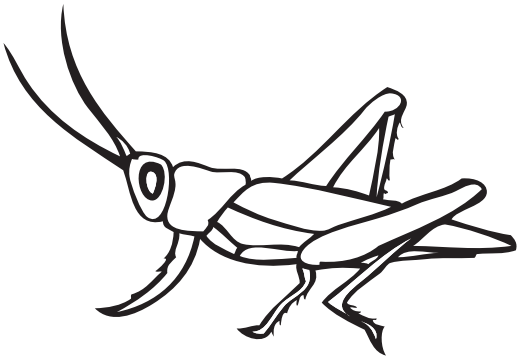

sprinkhaan

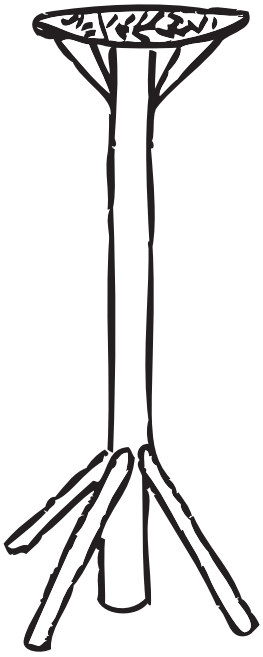

paal

Knipblad

nest

veer

regen

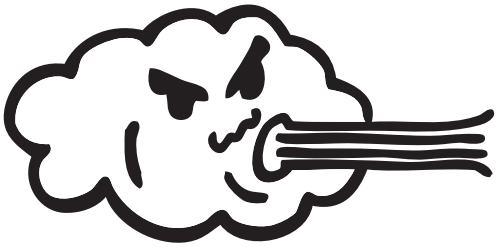

wind

Knipblad

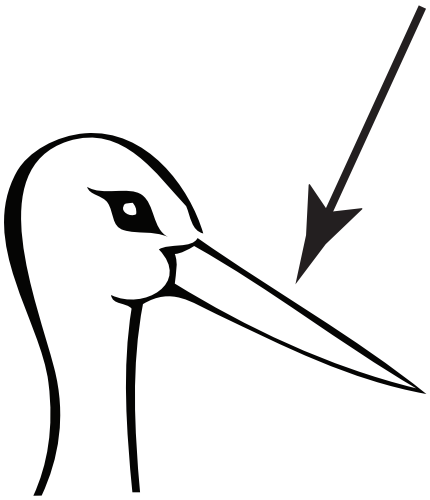

snavel

vleugel

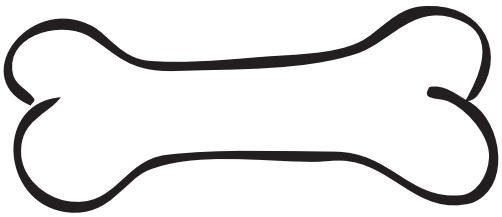

bot

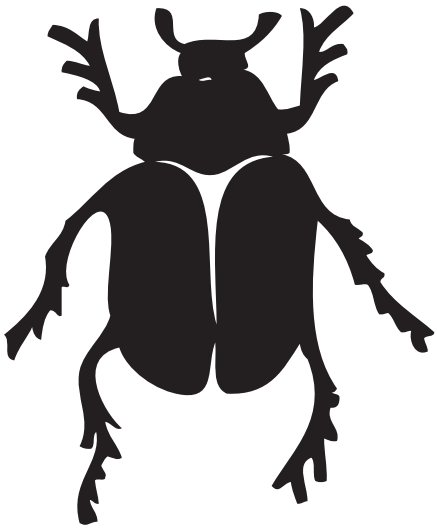

tor

Knipblad

muis

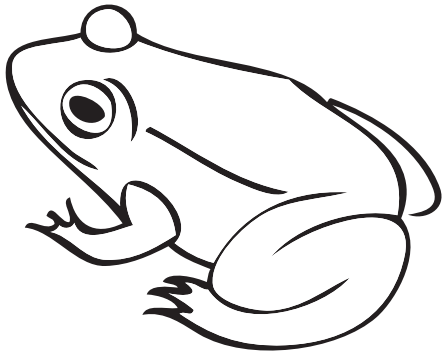

kikker

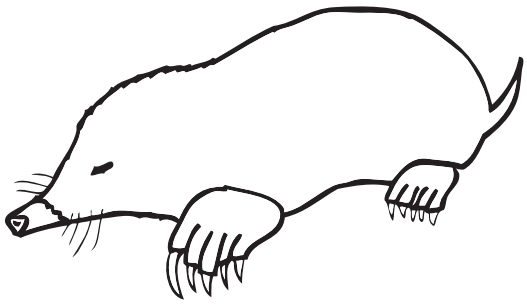

mol

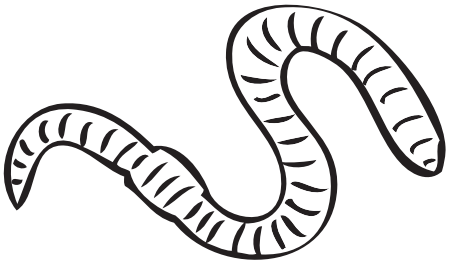

regenworm

Knipblad

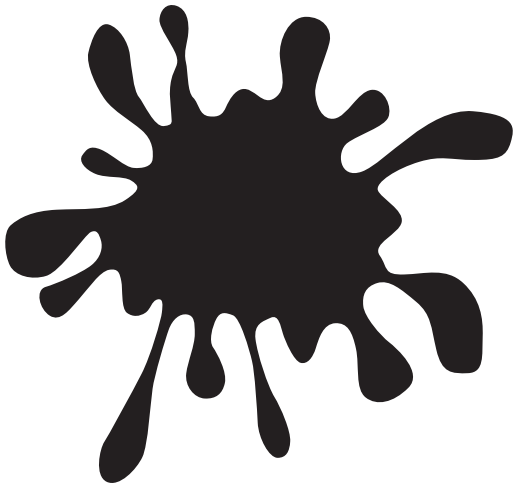

zwart

wit

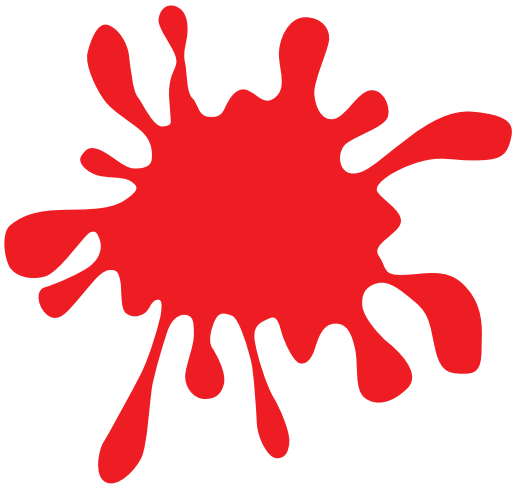

rood

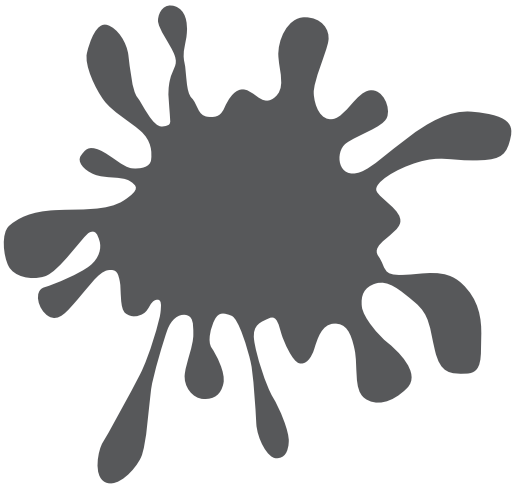

grijs

Knipblad

1e

eerste

2e

tweede

4

vier

5

vijf